

BELECSAPTAK A LECSÓBA

Szöveg: _____
Kadlót Nikolett
Fotó: _____
Natasha Pavlovskaya

Közösségi kert a Millenárison KÉK módra

A VÁROSOK ÉLHETŐSÉGE, FENNTARTHATÓ JELLEGE MANAPSÁG ELENGEDHETLENÜL FONTOS, NEM LEHET RÓLA ELEGET BESZÉLNI, GONDOLKODNI. VÁROSLAKÓKÉNT SOKAN A ZÖLDFELÜLET HIÁNYÁT TARTJÁK MEGOLDANDÓ PROBLÉMÁNAK, AMELYRE AZ EGYRE NÉPSZERŰBB KÖZÖSSÉGI KERTEK SZOLGÁLHATNAK KREATÍV, RACIONÁLIS MEGOLDÁSKÉNT. SZÁMOS HAZAI, BUDAPESTI KEZDEMÉNYEZÉS INDULT MEG AZ ELMÚLT ÉVEKBEN, AZ EDDIGI LEGNAGYOBB ÉRDEKLŐDÉST MÉGIS A MILLENÁRIS PARKBAN LÉTREHOZOTT LECSÓS KERT TUDHATJA MAGÁÉNAK, AHOL A HETEKBEN MEGVOLT AZ ELSŐ KAPAVÁGÁS IS – SOKAKNAK ÉLETÜKBEN A LEGELSŐ! A FŐVÁROSI KÖZÖSSÉGI KERTEKRŐL, A PARCELLALÁZRÓL, S FŐKÉNT A LECSÓS KERT KULISSZATITKAIRÓL KERTÉSZ MONIKA, A KORTÁRS ÉPÍTÉSZETI KÖZPONT (KÉK) MUNKATÁRSA MESÉLT NEKÜNK.

A COMMUNITY GARDENING

Kevesen gondolnák, hogy a közösségi kertek elterjedése egészen a 18. század eleji Angliáig nyúlik vissza, ahol az ipari forradalom miatt városba kényszerült lakosság így tudta friss terményekkel kiegészíteni az ételskamráját. A rendszeresen gondozott közösségi kertek előfutárai voltak későbbi mozgalmaknak az I. világháború előtti időkben. A harmincas évek nagy gazdasági világválsága alatt, majd a II. világháború idején is jó megoldásnak bizonyult a közösségi kertészkedés

a nagy élelmiszerhiány miatt. Amikor Angliában is felütötte fejét a probléma, mindenki buzgón sárgarépa és burgonyatermesztésbe fogott, ahol csak erre alkalmas, szabad területet talált. Ezek a kertek később a Victory Garden elnevezést kapták. Majd az ötlet megfertőzte Amerikát, s napjainkra az egész világot.

A külföldön már jól bevált „community garden” alapvető célja, hogy a városlakók számára önálló kertgondozási, növénytermesztési lehetőséget biztosítson. Ilyen kerteket

általában használaton kívüli területeken alakítanak ki, amelyeket legtöbbször magánemberek önszerveződő csoportja vesz művelés alá a telek tulajdonosának beleegyezésével. Több típusa is elterjedt, a legklasszikusabb a felparcellázott, ahol mindenki a saját területét gondozza, a közösen lefektetett kertszabályzat mentén. Legtöbbször szerencsére az őshonos növényeket, zöldségeket termesztik saját fogyasztásra, a közös munkának nemcsak a termény a jutalma, hanem maga a közösség is. S természetesen nem elhanyagol-

ható az a tényező sem, hogy a nemzetközi tapasztalatok szerint azokon a városi területeken, ahol közösségi kert valósult meg: rövid időn belül javult a közbiztonság, emelkedtek az ingatlanárak, az addig parlagon hagyott területeket vissza lehet kapcsolni a városi vérkeringésbe, s folytathatnánk a sort...

A kertek világszerte nagy népszerűségnek örvendenek, számos példaértékű kezdeményezés létezik az európai nagyvárosokban is: Németországban több mint félmillió üzemel, Svájcban és Svédországban pedig 35 000 körül van a kertek száma. Angliában például törvény szabályozza, hogy az állam köteles bárkinek, aki kertet művelne, földterületet biztosítani! A közösségi kertek fellegvára azonban tagadhatatlanul az Egyesült Államok, a működő kertek számát csak megbecsülni lehet, több tízezerről van szó.

MILYEN A KÉK LECSÓ?

A Kortárs Építészeti Központ 2010 óta foglalkozik a community gardening és az urban gardening magyarországi meghonosításával, s azok infrastrukturális kiépítésével. A szervezők nem titkolt célja városi mintakertek létrehozása, továbbá átfogó tudásbázissá, szakmai háttérszervezetté válni, amely jelenlétével, szakmai tudásával, kommunikációs fórummal, s kellő apparátussal segíti elő a városi kertészkedés önszerveződő mozgalmá fejlődését. Minden olyan kezdeményezést próbálnak felkarolni, amely egy kicsit máshogy tekint a városra, annak fenntartható jellegét kívánja kiemelni, fejleszteni.

A Közöségi Kertek kezdeményezés egyik közvetlen előzményének tekinthető a 2009 őszén szervezett, Belső-Erzsébetváros revitalizációját célzó törekvés; vagy a 2010

képalá

hatósági Nap keretein belül végre otthonra lelt a leendő Lecsős Kertben, ezt követően azonban sikerült hosszabb távra szóló egyezséget kötni: 2012 elejétől megindulhatott a Lecsős Kert, mint Budapest első, megvalósult nyilvános közösségi kertjének tervezése, valamint előadások keretében a leendő városi kertészek elméleti és gyakorlati felkészítése.

Hatalmas érdeklődés kísérte végig az előadásokat, Közösségi Erőpróbákat, négyszeres volt a túljelentkezés, de csak 95 darab, 5-6 m²-es parcella kerülhetett kiosztásra. „Mivel elsődlegesen ez egy lokális kezdeményezés, a környékbeli lakosok részvételére számítottunk. A túljelentkezés miatt, valamint az esélyegyenlőség biztosítása érdekében döntöttük el, hogy az első pár kertenél sorsolással fogunk dönteni. Mivel annyira új ez a kezdeményezés, arra is figyelniük kell, hogy az első pár kert mintaértékű legyen. Ha ezek jól sikerülnek, arra mindenki oda fog figyelni.” – meséli Kertész Monika, aki a kezdetektől szíven viseli a program sorsát. A jól sikerült bemutatókerteknek köszönhetően ugyanis remélhetőleg a szponzoráció, a támogatás is zökkenőmentesebben fog menni, 2012-ben a Fővárosi Önkormányzatnál is nagyobb hangsúlyt fektetnek a „zöld” ügyekre, például népszerűsítik a komposztálást, s sok pályázat irányul a zöld ötletek kiaknázására, a fenntarthatóságra is. Globálisan nézve mindenkinek ugyanaz a célja: a szemléletformálás.

ÁSÓT A KÉZBE!

Már az első tervek is szakemberek bevonásával készültek: „Korábban már dolgoztunk együtt tájépítésszel, a Corvinus egyetem hallgatóival, kertészekkel, tehát egy elég komoly szervezői-tervezői csapatot tudhatunk magunk körül.” – meséli Monika. „Az Új

képalá

Irány csoport megkeresése adott volt, kikértük a tanácsukat a parkkal kapcsolatban, s felajánlották, hogy segítenek a kert alapelrendezésének kialakításában, s az egyeztetésekre is jöttek. Majd később kertészek bevonásával alakult ki a jelenlegi, megvalósulásnak indult elképzelés. A név onnan ered, hogy paradicsom- és paprikapalántákat mentettünk, amelyeket végül a parkban figyelemfelkeltés céljából ültettünk el. Emellé szerveztünk lecsófőzést is, s a kerten ragadt a név. Ugyan nem lecsónő a tövön, de jó kezelhetősége miatt paradicsomot szinte mindenki fog ültetni.”

A kert szabályzatát 4-5, már jól működő nemzetközi kert szabályzatából állították össze úgy, hogy az a helyi adottságokhoz illeszkedjen. „Számos jelentkezőnk küldte példát, hogy a világban hol találkoztak ilyennel. Olyan parcellanyertesünk is akad, aki már külföldön részt vett közösségi kertészkedésben.

Tavaly egy nyertes pályázatnak köszönhetően kertmozit is szerveztünk, ahol nagyon sok jó külföldi példát tudtunk bemutatni.”

A jelentkezők általában csapatokban jelentkeztek parcellaművelésre, hogy könnyebb legyen beosztani a feladatokat. Nincs bérleti díj, alapítványi támogatást kér a KÉK, amelynek oka tulajdonképpen a mostanára felállított kerítés költségének közös finanszírozása. Cserébe a kertészkedők szakmai tanácsokat, magokat, szerszámot kapnak, ez az összeg sokszorosan megtérül. A szervező csapatot sokszínű szakértői és támogatói hálózat segíti, amely előrevetíti a tudásbázis kialakulásának sikerét is. Valószínűleg az eltérő területi és infrastrukturális adottságok miatt az egyes kertenél eltérőek lesznek a feltételek.

„A Lecsős Kert egy nagyon pozitív első lépés, infrastrukturálisan jól felszerelt terület, a dolog nehezebbik része még csak most jön a többi kerülettel. A jelentkezésekből látjuk, ki melyik kerületben lakik. Ha összejön egy csapat valahol, akkor segíthetünk nekik, összekötjük őket a hivatallal, közreműködünk, mint mediátor. Hosszú távon az lenne az ideális, hogy mint Nyugat-Európában, egy-egy közösség maga kezdjen el szervezkedni, s mi pedig a szakmai, jogi, szervezeti támogatást adjuk, elindítsuk őket.” – meséli Monika.

Mindenesetre a művelésre váró területek, telekfelajánlások egyre gyűlnek, valamennyi státusza nyomon követhető a közösség honlapján. Idén várhatóan 2 vagy 3 kert tud még elindulni a KÉK szervezésében a 7., 11. kerületben a Fraknó utcában, valamint a 8. kerületben, a Leonardo és Tömő utca sarkán. Addig is a szervezők és az újdonsült parcellatulajdonosok azon fáradoznak, hogy a Lecsős Kert ne csak egy legyen a közösségi mintakertek közül, hanem meghonosítsa egy környezettudatosabb, fenntartható, hosszú távú programot. Mit is lehetne erre mondani: ásót a kézbe!

képalá

tavasán megvalósult, az első hazai közösségi kertként is emlegetett, békásmegyeri Földkelte csoportosulás. Belvárosi kertre példa még a Lecsős Kert közvetlen elődjének számító Fügés Kert, amely a Lehel utca mellett terült el, de – a terület tulajdonosának a kihátárlása okán – a területrendezési munkálatok megkezdésénél nem jutott tovább. Mégis, az érdeklődők lelkesedése, valamint a kertészkedni vágyók növekvő száma arra készítette a KÉK csapatát, hogy folytassa valamennyi kerülettel a megkezdett tárgyalásokat, s ennek eredményeként meg is kezdődtek az egyeztetések a Millenárisra, hogy a szervezet bizonyos feltételekkel átvállalja a terület egy részének gondozását. Kezdetben átmeneti jelleggel fogadta be a kezdeményezést a Millenáris: így a Corvinus biogazdálkodási részlege által előnevelt 600 paradicsom- és paprikapalánta a 2011. őszi Fenntart-

képalá

